

Kuopion kaupunki
Hakemuskirje ja hankesuunnitelma
2.11.2022

Future DiverCities 2 -hanke

Kansainvälisessä Future DiverCities 2 -hankkeessa tutkitaan kaupunkien tyhjiillään olevien tilojen käyttömahdollisuuksia ja osallistetaan kaupunkilaisia asuinalueensa kaupunkikulttuurin kehittämiseen. Hanke on sitoutunut ekologisesti kestävään kehitykseen ja painottaa, että ekologisen näkökulman on oltava kaupunkialueiden regeneraation keskiössä. Nelivuotinen hanke toteutetaan ajalla 15.6.2022 – 15.6.2026, ja sen globaali kokonaisbudjetti on 3 988 464 euroa.

Euroopan komission Luova Eurooppa -ohjelman tukemassa hankkeessa on mukana 13 kulttuuriorganisaatiota kymmenestä eri maasta. Suomesta mukana ovat kuopiolaiset ANTI – Contemporary Art Festival ja Savonia-ammattikorkeakoulu.

Future DiverCities 2 -hanke vastaa suoraan Kuopion kaupungin strategiaan. Se mahdollistaa yhdessä tekemistä ja luo hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä. Se on sitoutunut Euroopan Unionin Green Deal -ohjelmaan eli toiminnassa huomioidaan läpileikkaavasti ekologinen kestävyys. Hanke myös edistää Kuopion alueen elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta työllistämällä alueen luovien alojen ammattilaisia, lisäämällä sen tunnettavuutta maailmalla ja tuomalla kaupunkiin kansainvälisiä ilmiöitä, kumppaneita sekä toimintamalleja.

ANTI-festivaalin hankebudjetti on 395 092 euroa, josta EU-rahoituksen osuus on 60 %. Yhdistyksen on lisäksi kerättävä 40 % hankkeen rahoituksesta kansallisista rahoituslähteistä. Omarahoitusta ei ole kestävää kattaa ANTI-festivaalin toiminta-avustuksilla, sillä yhdistyksen toiminnassa on pitkään vallinnut epätasapaino perusrahoituksen ja toiminnan välillä. Kuopion kaupungin toiminta-avustus ja Taiteen edistämiskeskuksen festivaaliavustus (60 000 euroa vuonna 2022) eivät vastaa yhdistyksen toiminnan volyyymiä, minkä seurauksena sen talous on erittäin riippuvainen erilaisista hankerahoituksista.

ANTI-festivaali tuo tämän hankkeen ja muun kansainvälisten sekä valtakunnallisen hanketoimintansa myötä Kuopioon kuluvaan vuonna 494 000 euroa. Yhdistyksen vuoden 2023 talousarviossa on jo 383 000 euroa vahvistunutta hankerahoitusta. Kuopion kaupungin 100 000 euron toiminta-avustus on vain 15 % yhdistyksen kokonaistuloista tulevana vuonna.

Haemme Kuopion kaupungilta vastinrahaa nelivuotisen Future DiverCities 2 -hankkeen omarahoitusosuuden kattamiseksi seuraavasti:

2023: 14 000 €
2024: 14 000 €
2025: 14 000 €
2026: 4 000 €

Esittelemme hanketoiminnan tarkemmin alla. Liitteenä hankkeen talousarvio.

Hankekumppanit

ANTI – Contemporary Art Festival (Kuopio, Suomi)
Savonia-ammattikorkeakoulu (Kuopio, Suomi)
Friche la Belle de Mai (Marseille, Ranska), hankkeen koordinaattori
Seconde Nature (Marseille, Ranska)
Bios (Ateena, Kreikka)
Public Art Lab (Berliini, Saksa)
PLAI (Timișoara, Romania)
Liepajan kaupungin kulttuurikeskus (Latvia)
Kontejner (Zagreb, Kroatia)
LAMA (Firenze, Italia)
TRAJNA (Ljubljana, Slovenia)
European Creative Hubs Network (Ateena, Kreikka)
Innocamp / Ashoka network (Gdansk, Puola)

Tarkoitus ja tavoitteet

- **Kulttuurilähtöiset projektit voivat tuottaa ekologista muutosta**
Future DiverCities käsittää kulttuurilähtöiset interventiot muutoksen tekemisen välineinä, jotka rakentavat yhteisöjen resilienssiä. Tämä on radikaali näkökulma, koska se näyttää taiteilijoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden roolin muunakin kuin ainoastaan sisällön tai narratiivien tuottajina.
- **Käyttää uudelleen tyhjiä tiloja kulttuurin ja ekologian risteyskohdassa**
Aikaisempien esimerkkien kohdalla tyhjien alueiden regeneraatiota on harvoin tai ei koskaan kehitetty yhtä aikaa kulttuurin ja ekologian näkökulmasta, kun taas Future DiverCities lähtee juuri tästä.
- **Luoda seuranta- ja tutkimustietoa toiminnasta**
Euroopasta ei löydy selkeää tutkimustietoa projekteista, jotka olisivat onnistuneet kunnostamaan tyhjän tilan kulttuurivetoisella toiminnalla ja yhtä aikaa luomaan ekologista muutosta. Future DiverCities onkin myös tutkimustoimintaa, joka tuottaa tällaista seuranta- ja tutkimustietoa.
- **Toteuttaa kokeiluja hitaan ja pitkäkestoisen mallinnuksen kautta**
Hanke toteutetaan pitkäkestoisten kokeilujen kautta, jotka jatkuvat koko nelivuotisen hankkeen ajan. Tämä takaa toistuvuuden, kehityksen, muutokset ja jatkuvuuden.

Toteutukset

Hanke toteuttaa kokeilevat pilottiprojektit kahdeksassa eri Euroopan maassa ja kaupungissa. Piloteissa hanketoimijat toteuttavat väliaikaista taide- ja kulttuuritoimintaa kaupunkien tyhjillään olevissa kiinteistöissä.

Pilots on Commoning eli osallisuutta taiteen keinoin edistävät pilotit toteutetaan Kuopiossa ja Ranskan Marseilleissa. Pilots on Biodiversity eli tyhjien tilojen biodiversiteettiä tutkivat pilotit toteutetaan Kreikan Ateenassa, Saksan Berliinissä, Romanian Timișoarassa, Latvian Liepajassa, Italian Firenzessä ja Kroatian Zagrebissa. Piloteista vastaavat kussakin kaupungissa toimivat taide- ja kultturiorganisaatiot.

Hankkeen taiteellisten toteutusten tukijoina toimivat luonnon monimuotoisuuden ja taiteen asiantuntijaorganisaatio TRAJNA (Ljubljana, Slovenia) ja innovatiivisten, monialaisen toiminnan asiantuntijaorganisaatio Innocamp / Ashoka-verkosto (Gdansk, Puola). Hanketoimintojen viestintää konsultoi ja hankkeen yleistä viestintää toteuttaa European Creative Hubs Network (Ateena, Kreikka).

Hanketoimijat tuottavat työskentelynsä pohjalta tietoa, arviointia ja tutkimusta, jotta hankkeen metodeja ja tuloksia voidaan hyödyntää laajemmin kulttuurisektorilla. Seurannasta ja arvioinnista vastaa Savonia-ammattikorkeakoulu (Kuopio, Suomi).

ANTI-festivaalin työsuunnitelma

ANTI-festivaalin hankebudjetti on 395 092 euroa, josta EU-rahoituksen osuus on 60 % eli 237 055,20 euroa. Merkittävä osa budjetista, 237 481 euroa, kohdistetaan yhteen ANTI-festivaalille keskeisimpään työpakettiin, ”Interventions in empty spaces / Pilots on Commoning” (WP4). Työpaketissa toteutetaan taide- ja kulttuuritoimintaa Kuopion tyhjiillään olevassa tilassa.

ANTI-festivaali pyrkii vuokraamaan hanketoimintaan tiloja Kuopion vanhan aseman alueelta, jossa sijaitsee muun muassa entinen junienkorjaushalli, Konepaja. Festivaali tutkii sitä, miten taiteilijat ja muut luovien alojen ammattilaiset voivat ottaa Konepajan tilan käyttöönsä ja toimia pitkäjänteisesti vuorovaikutuksessa kaupunkilaisten kanssa. Tavoitteena on löytää uusia kulttuurisen toiminnan tapoja, ei ainoastaan käyttää tilaa esity- tai näyttelytilana.

Festivaali testaa Konepajan alueella ja tiloissa uusia tapoja elää vuorovaikutuksessa alueen kehityksen ja kehittyvän naapuruston kanssa. Tavoitteena on luoda alueesta ekologisia arvoja toteuttava yhteisöllinen ja toiminnallinen tila, jolla ei tarkoiteta ainoastaan yksittäistä rakennusta, vaan myös esimerkiksi sitä ympäröiviä ulkotiloja. Konepajan alue eli virallisesti Kuopion vanhan aseman alue sijaitsee nopeasti muuttuvassa Itkonniemen kaupunginosassa. Alueelle on tehty kaavamuutoshakemus, joka käsittelee Kuopion kaupunginvaltuustossa syksyllä 2023. Kiinteistöjen- ja maanomistajien suunnitelmien mukaan tällä hetkellä kunnostamattomalle alueelle tullaan tulevien vuosikymmenten aikana rakentamaan erilaista infrastruktuuria ja asuin- toimistorakennuksia.

ANTI-festivaali käy parhaillaan vuokraneuvotteluja Senaatti-kiinteistöjen kanssa Konepajan tilojen vuokrauksesta. Mikäli Konepajan vuokraus ei jostain syystä onnistu, hanketoiminta siirtyy toiseen tyhjiillään olevaan tilaan. Tilojen kartoittamiseksi tehdään yhteistyötä Tilakeskuksen kanssa.

Hankkeen aluksi ANTI-festivaali kokoaa Kuopioon Future DiverCities -paikallisraadin, jonka jäsenet kutsutaan taide- ja kulttuuritoiminnan yhteiskehittelytyöpajoihin. Työpajoja fasilitoi osallistavaan kaupunkisuunnitteluun erikoistunut, helsinkiläinen **FEMMA Planning** syksyllä 2022 ja talvella/kevällä 2023. Maksuttomissa työpajoissa käsitellään toiveita Kuopion Konepajan alueen tulevaisuutta ja kehitystä koskien. Paikallisraati luo ikään kuin ”toivelistan” siitä, minkälaista taide- ja kulttuuritoimintaa alueella voitaisiin järjestää.

Hankkeen toteuttamat taide- ja kulttuuri-interventiot tulevat olemaan osittain asukaslähtöisiä ja osittain ammattilaistaiteilijoiden toteuttamia. Taiteen ammattilaisten lisäksi Future DiverCities -hankkeessa taide- ja kulttuuritoimintaa voivat järjestää muun muassa hankkeessa mukana olevan Savonia-ammattikorkeakoulun tanssitaiteen ja muotoilun opiskelijat, erilaiset harrastajaryhmät ja yhdistykset sekä alueen asukkaat. ANTI koordinoi toimintaa siten, että se mahdollistaa tilojen käytön sekä asukaslähtöiselle kaupunkikulttuurille että ANTI-festivaalin kuratoimille, taiteen ammattilaisten toteuttamille sisällöille.

ANTI-festivaali on mukana myös työpaketissa ”Project management” (WP1), jonka kautta toteutetaan hankkeen hallintoa ja taloutta, ja työpaketissa ”Capitalisation” (WP7), jonka kautta hankkeesta viestitään ja sen tuloksia jalkautetaan globaalilla taiteenkentällä. ANTI-festivaalin hankeaktiiviteetteja ja taloutta johtaa ja sen taiteellisesta suunnittelusta vastaa toiminnanjohtaja ja johtava kuraattori **Elisa Itkonen**, joka on kokenut EU-hankkeiden toteuttaja. Hanketoimintaa koordinoi ja tuottaa tuotantopäällikkö **Suvi Koivisto** ja sen viestinnästä vastaa viestintäkoordinaattori **Alli Mattila**. Yhdistyksen henkilökunta työskentelee hankkeessa osa-aikaisesti, ja lisäksi palkataan osa-aikainen hankekoordinaattori, joka vastaa muun muassa tilan hallinnoinnista ja siellä tapahtuvien toimenpiteiden aikataulutuksesta. Henkilöstö osallistuu myös säännöllisiin hankekokouksiin etäyhteyksin ja vuosittain fyysisiin kumppanitapaamisiin.

Vaikutukset Kuopiolle

Future DiverCities 2 vakiinnuttaa ANTI-festivaalin toimintaa ympärivuotiseksi. Se vahvistaa festivaalin roolia ympärivuotisena taiteen tuottajana ja esitysalustana sekä kokeilullisena, yleisöjä osallistavana työskentelyalustana. ANTI-festivaalin toiminta tavoittaa vuosittain 10 000 – 13 000 hengen yleisön Kuopiossa. Hanketoiminnan myötä festivaalilla on mahdollisuus laajentaa yleisöpohjaansa ja sitouttaa merkittävästi uusia

yleisöjä. Future DiverCities -hankkeen viikoittaisten yleisötapahtumien kautta festivaali tavoittelee 5 000 osallistujan tai katsojan lisäystä vuodessa. Tavoitteena on, että ANTI-festivaalin vuosittainen yleisömäärä kasvaisi lähemmäs 20 000:tta. Keskeistä hankkeessa on myös se, että se kasvattaa sitoutuneiden osallistujien määrää, sillä hanketoimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä ei ainoastaan taiteilijoiden, mutta myös kaupunkilaisten kanssa.

Suurin osa ”Pilots on Commoning” -työpakettin budjetista menee ammattitaiteilijoiden sekä muiden luovien alojen ammattilaisten palkkaukseen. ANTI tulee palkkaamaan toimintaan merkittävästi kuopiolaisia ja muita kotimaisia taiteilijoita, jotka voivat vetää esimerkiksi pitkäkestoisesti taidetyöpajoja alueella. Hanke hyödyttää Kuopion alueen taiteilijoita myös siten, että nämä voivat hyödyntää ANTI-festivaalin vuokraamia tiloja Konepajalla listahintaa edullisemmin. Lisäksi festivaali tuo ulkomailta kansainvälisiä osallistavan taiteen huippuja lyhytkestoisemmille työskentelyjaksoille Kuopioon.

ANTI-festivaalin hankehenkilöstön lisäksi hanke työllistää vuosittain 5-10 Kuopion alueen taiteilijaa säännölliseen taidetoiminnan ohjaamiseen ja tilasuunnitteluun. Lisäksi hankkeeseen palkataan useita muualla Suomessa toimivia ja ulkomailta tulevia taiteilijoita. **Yhteensä hanke työllistää vuosittain 20-30 taiteilijaa ja muuta luovien alojen ammattilaista.**

Future DiverCities 2 -hanke edistää merkittävästi Kuopion kaupungin kansainvälistä näkyvyyttä. Se nostaa Kuopion 10 keskeisen Euroopan kaupungin rinnalle ja lisää sen tunnettavuutta rohkeana, kansainvälisenä kulttuurikaupunkina. ANTI-festivaali viestii hankkeesta laajasti kansainvälisille ja valtakunnallisille verkostoilleen. ANTI ja Future DiverCities 2 on esimerkiksi valittu Taiteen edistämiskeskuksen vetämään paikallisen arkkitehtuuripolitiikan kehitysryhmään 2022-2023, jossa on mukana kahdeksan toimijaa, kuntia ja kulttuuritoimijoita eri puolilta Suomea.

Keskeistä on myös, että hanke tuo Kuopioon uudenlaisia toimintamalleja osallisuuden ja kulttuurihyvinvoinnin edistämiseksi ja kunnostaa kaupunkiin uudenlaisen, väliaikaisen tilan kaupunkilaislähtöisen taide- ja kulttuuritoiminnan mahdollistamiseksi. Hanke hyödyntää myös osallistavan kaupunkisuunnittelun työkaluja ja kerää asukkailta tietoa näiden toiveista ja ajatuksista liittyen omaan asuinympäristöönsä. ANTI-festivaali jakaa mielellään hankkeen keräämää tietoa Kuopion kaupungin ja muiden sidosryhmiensä käyttöön.

Hanketoiminta linkittyy useisiin menestyksekkäisiin esimerkkeihin muualta Suomesta ja maailmalta:

Vantaan Myyräncolo: <https://www.myyrancolo.fi>

Turun Taiteen talo: <https://www.turku.fi/taiteen-talo>

Helsingin Kääntöpöytä: <https://kaantopoyta.fi>

Tallinnan Telliskivi: <https://www.visitestonia.com/fi/minne-menna/tallinna/telliskivi>

Firenzen Manifattura Tabacchi: <https://www.manifatturatabacchi.com/en/about-us>

Osallistavat käytännöt hankkeessa

Future DiverCities -hankkeen keskiössä ovat siis taiteen osallistavat menetelmät. Hankkeessa kaupunkilaisia ja muita yleisöjä osallistetaan jo suunnitteluvaiheesta alkaen. Osallistava taidetoiminta edistää tutkitusti hyvinvointia. Osallistuminen taide- ja kulttuuritoimintaan lisää sosiaalista osallistumista ja osallisuutta, vähentää syrjäytymistä sekä lievittää yksinäisyyttä. Taiteellisen toiminnan myötä on mahdollista oppia ja kehittää sosiaalisia taitoja, saada tukea ja rakentaa verkostoja, joita voi monin tavoin hyödyntää jokapäiväisessä elämässä. (Sitra)

ANTI on jo koonnut Kuopioon paikallisraadin, jonka jäsenet kutsutaan taide- ja kulttuuritoiminnan yhteiskehittelytyöpajoihin. Työpajat fasilitoi osallistavaan kaupunkisuunnitteluun erikoistunut FEMMA Planning kuluvan ja tulevan vuoden aikana. Maksuttomissa työpajoissa käsitellään toiveita valitun alueen ja tilan tulevaisuutta ja kehitystä koskien. Paikallisraatia osallistetaan läpi nelivuotisen hankkeen ja heistä odotetaan tilan aktiivisia käyttäjiä ja kehittäjiä.

Keskeistä hankkeessa ovat myös taiteelliset kokeilut, joihin osallistetaan paikallisia ihmisiä. Vuonna 2023 Future DiverCities inspiroi temaattisesti koko ANTI-festivaalin taiteellista ohjelmistoa. ANTI – Contemporary Art Festivalin 12.-17.9.2023 ohjelmisto pysähtyy festivaalin perustavaa laatua olevan tekijän, kaupungin äärelle. Festivaaliohjelmisto kuvittelee ja toteuttaa todellisuuksia, joissa Kuopion kaupungissa tavallisesti vähän tai eivät yhtään tilaa saavat ihmiset, asiat ja ilmiöt nousevat esille kaupunkitilassa. Hankkeen osallistava taidetoiminta on ympärivuotista ja se ottaa osaa myös Kuopion kaupungin 250-vuotisjuhluvuoteen vuonna 2025.

ANTI on kiinnostunut työskentelemään ajankohtaisten kotimaisten ja ulkomaisten taiteilijoiden kanssa. Hankkeessa on tärkeää työskennellä pitkäkestoisesti myös kuopiolaisten taiteilijoiden kanssa. Kuopiolaisista taiteilijoista kutsumme mukaan muun muassa kuva- ja esitystaiteilija Emma Fältin ja tanssitaiteilija Anna-Maria Väisäsen sekä Ompeluseurat-kollektiivin, jolla on jo työhuone Konepajalla. Kaikki hankkeeseen valitut taiteilijat ovat kokeneita osallistavien menetelmien asiantuntijoita.

Ekologiset käytännöt hankkeessa

Future DiverCities 2 -hanke ja ANTI-festivaali pyrkivät luomaan tapoja tuottaa taidetta kestäväällä tavalla missä tahansa olosuhteissa. Tätä tukevat hankkeen monialaiset yhteistyökumppanit ja festivaalin ympäristövastuullisuusohjelma. Sen kulmakiviä ovat vähäpäästöinen liikkuminen, energiatehokkaat tilat, ympäristömyötäiset hankinnat ja kiertotalous, kestävä rahoitus ja osaamisen vahvistaminen yhteistyöverkostoissa.

Nelivuotisen Future DiverCities -hankkeen aikana toteutetaan useita ekologisista käytäntöjä kuten kiertotaloutta edistäviä kokeiluja. ANTI-festivaali esimerkiksi kunnostaa hankkeeseen tarvitsemiaan tiloja resurssiviisaasti ja rakentaa piha-alueita kierrätysmateriaaleista sekä mahdollistaa kaupunkiviljelyä. Toiminnan tavoitteena on vahvistaa ilmastokulttuuria ja monialaiseen yhteistyöhön perustuvaa kiertotalousajattelua ja -toimintaa sekä yleisesti kansalaislähtöistä ympäristönsuojelutyötä Kuopiossa.

Konkreettisenä esimerkkinä tästä on Konepajan pihalle rakennettava kaupunkipuutarha (50-100 m²), jossa voidaan hyödyntää muun muassa hukkapuu- ja tiilimateriaaleja, sementtisäkkejä ja muuta ylijäävää materiaalia. Kaupunkipuutarha visualisoi toisaalta maa- ja metsätalouden päästöjä ja toisaalta hiilensidontakapasiteettia. Kasvatuslavoille istutetaan puita, jotka sitovat kukin 6-7 kiloa hiiltä vuodessa. Alueelle pystytetään myös infotaulu, joka suhteuttaa kyseiset päästöt arkielämän tavanomaisiin päästölähteisiin. Jos tietoa löytyy, päästölähteitä ja nieluja voidaan verrata Pohjois-Savon metsien hiilinielujen ja -varastojen määrään. Kaupunkipuutarhassa kasvatetaan myös luonnon monimuotoisuutta lisääviä pölyttäjäkasveja sekä hyötypuutarhakasveja. Lisäksi se toimii virkistysalueena kaupunkilaisille.

Hankkeen myötä ANTI-festivaali ottaa osaa myös paikallisiin ilmastoverkostoihin kuten ELY-keskuksen Hiilineutraali Pohjois-Savo -hankkeeseen.

Aikataulu

(Syksy 2022: Paikallisraadin kokoaminen ja ensimmäinen työpaja (1 kpl), hankekumppanitapaaminen Firenzessä, neuvottelut kiinteistön- ja maanomistajien kanssa Konepajan vuokrauksesta)

Talvi 2023: Paikallisraadin työpajat (3-4 kpl), tilan vuokrasopimuksen allekirjoittaminen

Kevät 2023: Konepajan tilojen kunnostaminen, ensimmäiset taide- ja kulttuuritoiminnan kokeilut; kaupunkipuutarhan rakennus, työpajat jne.

Syksy 2023: Kansainväliset taiteilijavierailut, taiteelliset ulostulot (näyttelyt, esitykset, tapahtumat) ANTI-festivaalin ohjelmistossa, säännöllisen taide- ja kulttuuritoiminnan vakiinnuttaminen

Talvi-kevät 2024: Säännöllistä taide- ja kulttuuritoimintaa

Syksy 2024: Säännöllistä taide- ja kulttuuritoimintaa, kansainväliset taiteilijavierailut, taiteelliset ulostulot (näyttelyt, esitykset, tapahtumat) ANTI-festivaalin ohjelmistossa, hankkeen väliraportointi

Talvi-kevät 2025: Säännöllistä taide- ja kulttuuritoimintaa, kansainväliset taiteilijavierailut

Syksy 2025: Osallistuminen Kuopion 250-vuotisjuhlavuoteen; aikaisempaa isompien taideinterventioiden toteuttaminen, säännöllistä taide- ja kulttuuritoimintaa, kansainväliset taiteilijavierailut, jatkorahoitushaut

Talvi-kevät 2026: Säännöllistä taide- ja kulttuuritoimintaa, hankkeen tulosten ja jatkumahdollisuuksien analysointi, vaikuttavuusarviointi

Lisätietoja

Elisa Itkonen
Toiminnanjohtaja - johtava kuraattori

elisa@antifestival.com
Puh. 050 305 2005

<https://antifestival.com/futuredivercities>